

TEMmuz MONARŞİSİNİN DAUMIER'İN GARGANTUA TAŞ BASKISINA YÖNELİK RAHATSIZLIĞI

Burçak BALAMBER

Dr. Öğr. Üyesi, Balıkesir Üniversitesi, burcak.balamber(at)balikesir.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1098-6128

Balamber, Burçak. "Temmuz Monarşisinin Daumier'in Gargantua Taş Baskısına Yönelik Rahatsızlığı".
ulakbilge, 49 (2020 Haziran): s. 677-688. doi: 10.7816/ulakbilge-08-49-04

ÖZ

Sanatçı Honoré Daumier'in 1831'de üretmiş olduğu Gargantua taş baskısı, Fransa kralı Louis-Philippe'yi halkın emeğiyle beslenen ve klozet benzeri bir tahtta oturan obur bir dev olarak tasvir etmiş, iğneleyen alaycı bir üslupla kralın bizzat şahsını ve hükümetini hedef almıştır. Kralı sosyal yamyam gibi karikatürize etmesinin yanı sıra dışkılama gibi bel aşağı bir temayla da ilişkilendiren bu taş baskı, saltanatı boyunca sansür yasalarıyla basını kontrol altına almaya çalışmış olan Temmuz Monarşisi hükümeti tarafından hiçbir suretle hoş görülmemiştir.

Daumier'in Gargantua taş baskısında kralı obur bir dev olarak tasvir edişinin anlam ve nedenlerini araştırmayı hedefleyen bu araştırma makalesinde, hükümetin sansürüne uğrayan ve sanatçının hapis ile para cezasına çarptırılmasına yol açan bu karikatürün hükümeti niçin bu denli rahatsız ettiği ele alınacaktır. Bu amaç kapsamında, Daumier'in La Caricature dergisinde hiciv içerikli karikatürler üretmeye başladığı dönemin siyasi atmosferini daha iyi anlamak adına, Temmuz Devrimi öncesi ve sonrasında Fransa'nın içinde bulunduğu siyasi, ekonomik ve toplumsal koşullarına kısaca göz atılacaktır. Ardından Daumier'in Gargantua taş baskısının edebi göndermeleri, kral Louis-Philippe ve hükümete ilişkin imaları, taş baskının üretildiği 1831 yılının iç politikası ve taş baskı tekniğinin Fransa'da basının giderek artan gücü üzerindeki etkisi ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Honoré Daumier, Gargantua, taş baskı, siyasi karikatür, baskıresim

Makale Bilgisi

Geliş: 18 Mart 2020

Düzeltilme: 17 Nisan 2020

Kabul: 22 Nisan 2020

Giriş

Tarih sahnesi, saygınlıklarını ve otoritelerini kaybetme korkusuyla, karikatür veya tiyatro fark etmeksizin, her türden muhalif sanatsal esere yönelik baskıcı tutumlar sergileyen, sansürleme yoluna giden yönetim anlayışlarıyla doludur. Fransa'da türlü huzursuzluk ve anlaşmazlıkların hüküm sürdüğü 19. yüzyıl başları da basına, sanatsal üretilere, ifade özgürlüklerine getirilen sansür yasalarıyla bu anlayışın sürdürüldüğü bir dönem olmuştur. 1830 Temmuz Devrimi'yle gelen Louis-Philippe, kendisinden önceki Restorasyon döneminde basına uygulanan ağır sansürlerin tekrarlanmayacağı sözüyle göreve başladığında, siyasi hiciv dergileri de dâhil olmak üzere, Fransa'da muhalif basının gücü hissedilmeye başlamıştır. Ancak öyle güçlü bir şekilde hissedilir hâle gelmiş olacak ki çok geçmeden Louis-Philippe yönetimi tarafından sansür yasaları çıkarılmış, yasayı çiğneyenler ağır şekilde cezalandırılmıştır. Yine de bu gibi yasalar daha yeni özgürlüğüne kavuşmuş bir basının şevkini kırmakta pek etkili olamamıştır.

1830 yılında yayın hayatına başlayan haftalık hiciv dergisi *La Caricature* da muhalif yazıları ve karikatürleri nedeniyle bu sansür yasaları kapsamında pek çok sefer sansüre uğramış, derginin kurucusu Charles Philipon'a ve dergide yazan/çizen isimlere dava açılmıştır. Kralın dergideki çizerlerin bir numaralı eleştiri odağı haline gelmesi ve Philipon'un kralın fizyonomisini armutla ilişkilendirmesi sonucunda armut biçiminde çizilen Louis-Philippe tasvirlerinin yaygınlaşması, derginin hükümetin dikkatini ve öfkesini üzerine çekmesinin başlıca sebepleri olmuştur.

Sanatçı Honoré Daumier de kral Louis-Philippe'yi halkın emeğiyle beslenen obur bir dev olarak tasvir ettiği *Gargantua* taş baskısı nedeniyle hükümetin öfkesiyle yüzleşmek zorunda kalmış isimler arasında yerini almıştır. Kralın şahsına ve hükümetine yönelik nefrete ve itaatsizliğe sebep olmanın yanı sıra kralın şahsını küçük düşürmek suretiyle basın yasasını çiğnediği gerekçesiyle hapis ve para cezasına çarptırılmıştır.

Daumier'in hükümet tarafından niçin bu denli sert bir cezaya mahkûm edildiğini ele almayı amaçlayan bu makalede, sanatçının bu olaylı taş baskısını ürettiği dönemi daha iyi anlamak adına, 1815 yılında kurulan Bourbon Restorasyonu döneminden başlayarak Temmuz Monarşisi dönemine kısaca değinilecektir. Fransa'da dönemin siyasi atmosferine göz attıktan sonra, sanatçının Gargantua baskısıyla kral Louis-Philippe'ye yönelik imaları ve hükümetin baskıya yönelik rahatsızlığının altında yatan sebepler ele alınacaktır.

Fransa'da Temmuz Monarşisi Dönemi

Daumier henüz 22 yaşında, kariyerinin başlarında bir sanatçıyken gerçekleşen 1830 Temmuz Devrimi, 1814-1830 yılları arasında hüküm süren Bourbon Restorasyonunun özellikle son yıllarındaki baskıcı yönetiminin sonucu olarak gerçekleşmiştir. Bourbon Restorasyonu, Fransa'da Napoléon Bonaparte'nin imparatorluk dönemine karşılık gelen Birinci İmparatorluk'un müttefik süngüsüyle yıkılması ve Napoléon'un tahttan çekilmesiyle başlamıştır. Napoléon'un yenilgisinin ardından, sürgündeki Bourbon Hanedanı XVIII. Louis Fransa'ya geri dönebilmiş ve iktidara geçmiştir. 1814'te başlayan XVIII. Louis'in saltanatı, Napoléon'un Mart 1815'te sürgünden döndüğü *Yüz Gün* adı verilen dönemde kesintiye uğramış, ancak aynı yılın Mayıs ayında Bourbon kralı tekrar tahtına dönmüştür. Bu nedenle Bourbon Restorasyonu dönemi, Napoléon'un neden olduğu kesintinin öncesi ve sonrasını temsilen, Birinci ve İkinci Restorasyon şeklinde ayrılmıştır.

Bourbon Restorasyonu dönemi boyunca XVIII. Louis (1814-1824) ve kardeşi X. Charles (1824-1830) hüküm sürmüştür. Daha çok büyük toprak sahiplerinin çıkarlarının hâkim olduğu Restorasyon dönemi anayasal bir monarşiyile yönetilmiştir (Marx, 2016: 195). Bu dönemde Fransa'da, yürütme yetkisinin kralda, yasama yetkisinin ise soyluların oluşturduğu bir yüksek mecliste bulunduğu, anayasası olan bir krallık rejimi hüküm sürmüştür. Ancak seçmen olma hakkı yalnızca 94 bin kişiye verilmiştir (Yeliseyeva, 2014: 100). İhlal bir yönetim politikası izleyen XVII. Louis'in 1824 yılında ölümünün ardından yerine aşırı kralcı fraksiyonu destekleyen kardeşi X. Charles geçmiştir. Bir gerici ve öç alma duygusuyla hareket eden X. Charles, Fransız Devrimi öncesindeki mutlak monarşiyi yeniden kurmak istemiştir. Bir darbe girişimiyle kendisini bağlayan anayasal sınırlamaları kaldırmaya çalışmış, burjuvaların oy hakkını daha da sınırlandırmış, basın özgürlüğüne karşı sert bir kanun çıkarmış ve Mayıs 1830'da yapılan seçimlerde istediği çoğunluğu elde edemediği için Temmuz'da Millet Meclisi'ni dağıtmıştır (Roberts, 1996: 474; Yeliseyeva, 2014: 101). İsteddiği çoğunluğu elde etmek amacıyla seçim yasasını değiştirmiş ve yeni seçim çağrısı yapmıştır. Sansürlenmiş basın ise "muhalif bir manifesto yayınlarak herkesi bu despot yönetimi reddetmeye çağırarak posterler yayımlamıştır" (Vincent, 1968: 11).

X. Charles'ın baskıcı Temmuz Kararnameleri 27 Temmuz 1830'da halk ayaklanmasına neden olmuştur. Paris

sokaklarında ve meydanlarında barikatlar kurulmuş, üç gün süren silahlı çarpışma sonucunda X. Charles tahttan indirilmiş, böylece Bourbon monarşisi çökmüştür. Fransız halkının bir araya gelebilme ve hükümete karşı ayaklanma azmini ortaya koyan Temmuz Devrimi'yle halk, Fransız İhtilali'yle kazanılan, ancak Bourbon monarşisiyle yavaş yavaş kaybedilen hakları esas alan bir hükümet kurulmasını umut etmiştir. "Fakat istedikleri hak ve özgürlükler, umut ettikleri gibi, onlara verilmeyecektir" (Lush, 2001: 4).

Temmuz Devrimi'yle, daha çok mali aristokrasinin çıkarlarını temsil eden, Orléans dükü Louis-Philippe başa geçmiştir (Marx, 2016: 195). Louis-Philippe'nin mensubu olduğu, Bourbon hanedanının bir yan kolu olan Orléans ailesi, 1700'lerin sonundan itibaren mutlakiyet karşıtı, parlamenter monarşiye yakın bir düşüncede olmuştur. Temmuz Devrimi'yle tahta çıkartılan Louis-Philippe'nin 1830'dan 1848'e dek süren hükümdarlık dönemi "Temmuz Monarşisi" olarak adlandırılmaktadır. "Yurttaş Kral" olarak anılan Louis-Philippe'nin monarşisi, şeklen krallık rejiminin muhafaza edildiği, pratikte ise liberal muhalefetin ve burjuvanın güç kazandığı bir dönem olmuştur (Uslu, 2014: 11).

Temmuz Devrimi, Restorasyon dönemindeki soylu sınıf egemenliğine darbe indirmiştir. O dönemde iktidardan dışlanan kesimler arasında yer alan sanayi burjuvazisinin ve sanayi burjuvazisinden daha güçlü olan mali aristokrasinin çıkarları Louis-Philippe döneminde gözetilmiştir (Marx, 2016: 195). 18 yıl boyunca tahtta kalan Louis-Philippe'nin emrindeki hükümetler boyunca burjuvanın çıkarlarına uygun düşen siyasal özgürlükler korunmuştur. Bu dönemde hükümet burjuvazinin, zengin sanayicilerin ve bankacıların etkisinde olmuştur. Ancak halkın uğruna sokaklarda fedakârca çarpıştığı bu devrim işçilere bir şey getirmemiş, proleter kesim tamamen mülk sahiplerinin ve kapitalistlerin insafına bırakılmış, Fransa'da kapitalist sömürü düzeni hüküm sürmüştür (Yeliseyeva, 2014: 102). Yurttaş Kral Louis-Philippe, Alexis de Tocqueville'in (2018: 58) deyişiyle, "devrimci tutkuyu maddi haz aşkıyla boğmuştur".

Louis-Philippe rejimi meşruti bir monarşiydi; yani kralın tek taraflı olarak verdiği bir anayasal metne (*Charte*) dayanıyordu. Seçimle kurulan bir meclis vardı, fakat bu öyle bir meclisti ki 36 milyonluk Fransa'da ancak 240 bin seçmen oy kullanabiliyordu. Oy verebilmek için konulan vergi seçmen sayısını 240 bine indirgemişti. Onun için Marx da bu finans burjuvazisinin hâkim olduğu Louis-Philippe Cumhuriyeti için, alaylı bir şekilde, "Bu cumhuriyet, 240 bin hissedarı olan bir anonim şirkettir" der (Timur, 2017: 62).

Temmuz Devrimi'nden sonraki ilk hafta, XVIII. Louis'in anayasasının yerine koymak üzere yeni bir anayasa hazırlanmıştır. Louis-Philippe'nin yeni monarşisinin getirdiği anayasa, Fransa'da basın özgürlüğünü yeniden düzenleyerek Restorasyon dönemindeki sıkı ve katı sansürlerin bir daha asla tekrarlanmayacağı sözünü vermiş olmasına karşın, 1830'un yaz aylarında verdiği bu sözü aynı yılın Kasım ayında çıkardığı basın yasasıyla çok geçmeden bozmuştur. Bu makalenin odağında yer alan sanatçı Daumier'i ve çalıştığı *La Caricature* dergisindeki meslektaşlarını da doğrudan etkilemiş olan bu yasayla birlikte basın ve ifade özgürlüğü sansürlenmiş, kralın otoritesine veya bizzat şahsına yönelik basın saldırıları hapis/para cezasıyla cezalandırılmıştır. Temmuz Monarşisi döneminde basını ve ifade özgürlüğünü kısıtlamaya yönelik çıkarılan yasa bununla sınırlı kalmamış, 1835 yılında çok daha katı basın yasası çıkartılmıştır. Louis-Philippe rejiminde aynı zamanda dernek kurma faaliyetleriyle ilgili de baskıcı bir dizi yasa çıkartılmıştır.

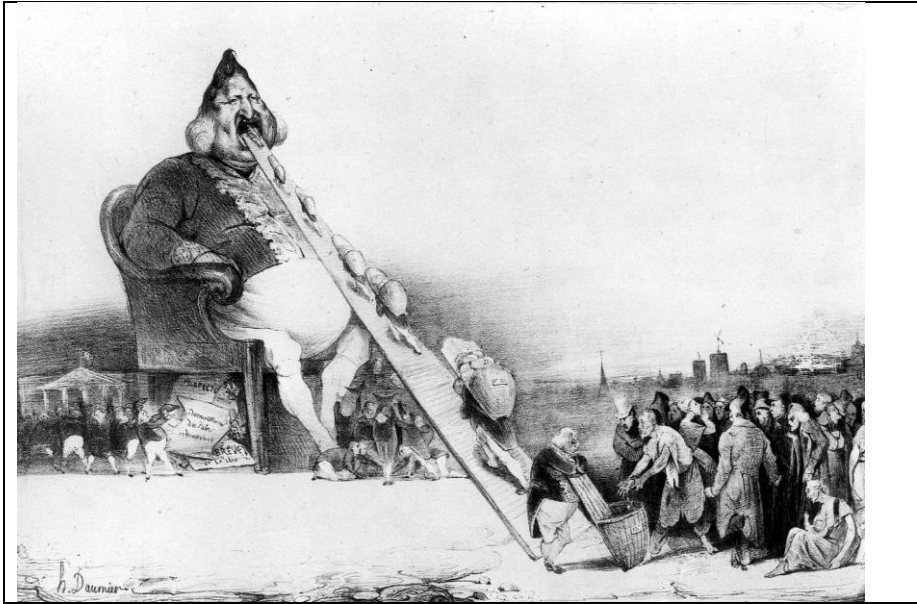
1815'ten itibaren Fransa'da sanayi, ticaret ve tarım hızla gelişim göstermiştir. Ancak çalışan yoksul kesimin yaşam koşulları kapitalizmin gelişimiyle birlikte giderek yaşanmaz hâle gelmiştir. Yeliseyeva'nın (2014: 103) aktardığına göre, köylü sınıfın gelirinin büyük bir bölümü vergiye gidiyor, çiftlikleri yoksullaşıyordu. Fabrikalarda işçiler günde en az 14 saat çalışıyor, fabrikada yatıp kalkıyorlardı. Yaşları 8 ila 15 arasında değişen çocuklar fabrikalarda çalıştırılıyordu. Tüm bu kötü koşullar, özellikle Fransa'nın büyük sanayi merkezleri olan Paris ve Lyon'da işçi hareketlerini beraberinde getirmiştir. Fransa'da ipek üretiminin merkezi konumundaki Lyon'da yoksulluk içindeki 30 bin dokuma işçisinin "Ya çalışarak yaşa ya da savaşıarak öl" sloganıyla başlattığı ayaklanma sırasında şehir kısa süreliğine de olsa işçilerin eline geçmiş, ancak Paris'ten gönderilen askeri kuvvetler şehri geri almıştır (Uslu, 2014: 11; Yeliseyeva, 2014: 103).

Louis-Philippe'nin 18 yıllık burjuva monarşisi, pek çok basın sansürüne, işçiler başta olmak üzere muhalif kesimlerin ayaklanmalarına, yüksek burjuvazi, bankacılar, zengin sanayiciler tarafından yönetilen hükümetlere ve kapitalist sömürünün yoksul kesim üzerindeki baskısına tanıklık etmiştir. X. Charles yönetimindeki baskıcı Restorasyon dönemini sonlandıran 1830 Temmuz Devrimi'nin başta gelen haykırışları arasında yer alan özgürlük ve sosyal reformlara yönelik talepler, Louis-Philippe tarafından görmezden gelinmiştir. Devrim sırasında Paris barikatlarında çatışmaların ekseriyetini işçi sınıfı oluşturmalarına rağmen, burjuvazinin çıkarlarını gözetken Temmuz Monarşisi döneminde çalışan sınıfın sömürüldüğü kapitalist düzen hâkim olmuştur. Restorasyon döneminde

Fransa'da 94 bin kişi oy verme hakkına sahipken, reform sözü veren Louis-Philippe döneminde seçmen sayısı sadece 240 bine yükseltilebilmiştir. Tüm saltanatı boyunca giderek baskıcı politikalar izleyen kral Louis-Philippe, işçi sınıfının ve oy hakkı vermediği orta sınıfın başlattığı ayaklanmalar sonucunda Şubat 1848'de tahttan çekilmek zorunda kalmış, böylece Temmuz Monarşisi dönemi kapanmıştır.

Daumier'in Olaylı Taş Baskısı: Gargantua Gargantua'nın İmaları ve Hükümetin Rahatsızlığının Altında Yatan Nedenler

Temmuz Monarşisinin baskıcı sansür yasalarının kurbanlarından biri de Honoré Daumier olmuştur. Kral Louis-Philippe'yi Fransız yazar François Rabelais'in 16. yüzyılda yazdığı *Gargantua ve Pantagruel* isimli kitabındaki pisboğaz dev karakter Gargantua olarak tasvir eden sanatçı, kralın şahsına ve otoritesine saldırdığı gerekçesiyle para ve hapis cezasına çarptırılmıştır. Louis-Philippe'yi klozeti andıran tahtında otururken tasvir eden bu taş baskıda (Resim 1), kral sonsuz bir sindirim-boşaltım döngüsü içindedir. Resmin ön planına yığılmış yoksul halktan toplanan paraları midesinde sindirerek, altına toplanmış minik bakanlara birtakım mükâfatlar olarak dışkılar. Üzerlerindeki giysilerden, çıplak ayaklarından, duruşlarından açlık ve sefalet içinde oldukları anlaşılan halk yığını, devasa uzunlukta bir dili andıran rampa önünde toplanmıştır. Daumier, bu rampayı kompozisyonu diyagonal kesecek şekilde yerleştirerek ve perspektifini abartarak kralın devasallığını vurgulu hâle getirmiştir. Sepete atılan paralar bakanların/hükümet yetkililerinin sırtlarında kralın ağzına taşınır. Bakanlar görev aşkıyla sepetlerle birlikte kendileri de kralın ağzına atarlar. Resmin orta planında, kralın ayakları altında toplanmış bir başka bakan grubu, rampada taşınırken düşen paralardan nemalanmaya çalışırken görülür. Arka planda ise kralın dışkıladığı çeşitli ayrıcalıkları/mükâfatları sevinçle karşılayarak doğrudan Ulusal Meclis'e (*Assemblée nationale*) koşan bakanlar kümelenmiştir.

Resim 1. Honoré Daumier, Gargantua, taş baskı, 24 x 30 cm, 1831.

Brandeis Üniversitesi Kütüphaneleri, Özel Koleksiyonlar Bölümü,
Trustman Koleksiyonu.

<http://bir.brandeis.edu/bitstream/handle/10192/3930/LD34.jpg?sequence=1&isAllowed=y>

(Erişim tarihi: 28 Mart 2020).

O dönem Paris'teki karikatürlerin yayımlanması için gerekli usul gereğince, tüm karikatürlerin bir nüshasının yayımlanmadan önce hükümete sunulması yükümlüğü anlamına gelen Dépôt légal uygulaması söz konusuydu. Daumier'in La Caricature dergisi için yaptığı Gargantua taş baskısı da 16 Aralık 1831 tarihinde basımevi tarafından hükümetin onayına sunulmuştur (Ives vd., 1992: 253). Gargantua baskısının nüshaları aynı zamanda Gabriel Aubert'in karikatür dükkânının vitrinine konmuş ve ilgi çekerek kısa sürede satılmıştır. Aralık'ın ilerleyen günlerinde, polis karikatür dükkânındaki Gargantua nüshalarına el koymuş, litografi taşının ve geri kalan tüm

nüşhaların yok edilmesini emretmiştir (Childs, 1992: 27).

Gelgelelim Gargantua karikatürünün cezası bu ağır sansürle sınırlı kalmamıştır. Childs'a (1992: 27) göre, o dönemde hükümeti eleştiren, hatta hakaret eden mahiyetteki tüm muhalif baskılara açılan davalar cezai bir yaptırımla sonuçlanmasa da Daumier bu şanslı grupta yer almamıştır. Aralık 1831'de Gargantua nüshalarına polis tarafından el konmasının ardından, Şubat 1832'de taş baskıyı tasarlayan Daumier'e, basan matbaacı Hippolyte Delaporte'ye ve dükkânında sergileyen/satan Gabriel Aubert'e dava açılmıştır. Kralın şahsına, otoritesine ve hükümetine yönelik nefret ve itaatsizliğe sebep olmak, ayrıca kralın şahsını rencide etmek suretiyle Kasım 1830 basın yasasını çiğnemekle suçlanan taraflara 6 aylık hapis ve 500 franklık para cezası verilmiştir. Davanın aylar süren temyiz süreci sonunda Delaporte ve Aubert'in hapis cezalarının ertelenmesine karar verilse de bu suçtan tümüyle sorumlu tutulan Daumier'in hapis cezası kesinleşmiştir.

Gargantua, geçmişteki feodal devlet anlayışından hiç de farklı olmayan bir dünya düzeninde "kölelerin" bu sefer devlet çıkarına çalıştığı gerçeğini gülünç ve grotesk bir şekilde gözler önüne sermektedir. Daumier belden aşağı, tuvalet çağrışımları yaparak, kralı insan bedeninin en çirkin eylemiyle yan yana getirmiştir. Yoksulların yağmalanışını mizahla maskeleymiştir (Lush, 2001: 7). Gargantua taş baskısı, sanatçının henüz 24 yaşındayken 6 aylık hüküm giymesi pahasına da olsa, mizahın etki gücünü, resimleri sözcüklerden daha tehlikeli gören hükümetin mizah korkusunu, bir devletin sanatsal yorumlamayı kısıtlama/denetleme çabalarını gözler önüne sermiştir.

Gargantua'nın İmaları ve Hükümetin Rahatsızlığının Altında Yatan Nedenler

Kendisinden önceki Restorasyon döneminde uygulanan sıkı ve ağır sansürlerin tekrarlanmayacağı sözüyle, basına ifade özgürlüğünün teslim edilmesi garantisine tahta çıkan Louis-Philippe ve hükümeti, Gargantua taş baskısını ürettiği için Daumier'i niçin bu kadar ağır şekilde cezalandırmıştır? Bu sorunun cevabı, Childs'a göre, Daumier'in 16. yüzyılda yaşamış Fransız yazar Rabelais'e ait Gargantua karakterini seçmiş olmasının yanı sıra 1831 yılındaki iç politikasıyla, çirkin bir eylem olan dışkılama temasını seçmesiyle ve La Caricature dergisinin kurucusu-editörü Charles Philippon'un yaratmış olduğu armut imgesini kullanmasıyla da yakından ilişkilidir. Bununla birlikte hükümetin korku, endişe ve rahatsızlığının arkasında gizli bir başka neden, o dönemde nispeten yeni bir teknoloji olan taş baskı tekniğinin muhalif dergileri ve siyasi karikatürleri Fransa halkına kolaylıkla ulaştırabilme potansiyelidir. "Hızlı, verimli ve ucuz bir kopyalama tekniği olan taş baskı, illüstrasyonun demokratik ve ucuz bir medyadaki gelişimi için beklenmedik bir nimet olmuştur" (Vincent, 1968: 8). Taş baskı tekniğinin gelişimi ve sunduğu imkânlarla birlikte basının yeni özgürlüklerinin ve etki gücünün kendi otoriteleri için ne denli tehlikeli olabileceğini gören hükümet, çok geçmeden ilgili sansür yasalarıyla hâkimiyet sağlamaya çalışsa da, bu yasalar basının şevkini ve siyasi ifadenin direncini kıramamıştır.

Fransız folklorunda efsanevi bir dev olan Gargantua'nın öyküsü, François Rabelais tarafından 1532-1564 yıllarında beş kitap hâlinde romanlaştırılmıştır (Childs, 1992: 27). Mizahi ve hicivsel bir üsluba sahip olan kitap dizisinde Gargantua'nın ve oğlu Pantagruel'in doğumlarından başlayarak yaşam öyküleri anlatılır. Gargantua, yemek yemeye doyamayan obur bir devdir. Onun bu efsanevi iştahı kitapta sayısız ziyafet sahnesiyle tasvir edilmiş ve devasılığının hayal edilebilmesine yardımcı olacak örnekler verilmiştir. Örneğin, Gargantua o kadar kocamandır ki;

Doğduğunda 17,000'den fazla ineğin sütünü içmesi gerekir. Paris'e giderken bindiği atı, altı fil büyüklüğündedir ve atın boynunda çingirdasın diye Notre Dame Katedralinin çanları asılıdır. Öyle büyük bir devdir ki saçlarını neredeyse 270 metrelik bir tarakla tatar ve sadece ayakbaşılarının tabanını kaplamak 1,100 ineğin derisine mal olur. Şüphesiz, fevkalade boyutta bir iştaha sahiptir. Öyle ki bir keresinde ceviz ağaçlarından oluşan orman büyüklüğünde bir maruldan salata yapmış ve ağaçların dallarına saklanıvermiş altı gezgini de yanlışlıkla yemiştir (Elliot, 2007: 103).

Rabelais'in kitabı, 18. yüzyıl sonlarından itibaren Fransa'da popüler hâle gelmeye başlamış ve Gargantua karakteri 19. yüzyılda Victor Hugo gibi isimlerin romanlarında grotesk bir imge olarak kullanılmıştır (Bakhtin, 1984: 43). Ün kazanan kitap yayınevleri tarafından tekrar tekrar basılmıştır. Rabelais'in 16. yüzyıl Fransa sarayındaki müsriflikleri, aşırılığı ve gösterişi hedef aldığı, dolayısıyla kralın saltanatını ahlaki ve siyasi açıdan eleştirme amacı taşıdığı düşüncesi, 19. yüzyılda yaygın şekilde kabul görmüştür (Childs, 1992: 29; Elliot, 2007: 103). Kitabın sayısız edisyonunun önsözünde yer verilmiş olan bu yoruma göre, karakterler o dönemin kralının ve diğer kraliyet üyelerinin birer temsilidir. Bu açıdan bakıldığında, Daumier'in kendi döneminin kralını mizahi bir yolla eleştirmek için, Rabelais'in Gargantua'sını seçmiş olması anlamlıdır. Zira ister o dönemdeki gibi mutlak monarşi isterse kendi dönemindeki gibi anayasal monarşi olsun, Gargantua karakterinin, aradan geçen üç yüz yıla

rağmen, aynı anlam ve göndermelerle çağına uyarlanabileceğini göstermiştir. Ayrıca Rabelais'in eserinin o dönemde kiliseyle birlikte önemli bir otorite olan Paris Üniversitesi tarafından sansürlenmiş ve "yasaklı kitaplar" listesine alınmış olması, sansürcü kral Louis-Philippe'yi tasvir ederken Gargantua'yı tercih etmesinde Daumier'e ilham kaynağı olmuş olabilir.

Resim 2. Sanatçısı bilinmiyor, Modern Gargantua ve Ailesi Bir Zamanlar Nasıl Yemek Yedi?, elle renklendirilmiş gravür, 43 x 56 cm, 1972. British Museum, İngiltere.

https://www.britishmuseum.org/collection/object/P_1925-0701-32 (Erişim tarihi: 28 Mart 2020).

Daumier, Rabelais'in kitabındaki ziyafet sahnelerinin yanı sıra 19. yüzyıl başlarında Gargantua temasını konu alan başka tasvirlerden de etkilenmiştir. Ancak bu tasvirlerde obur dev genellikle devasa bir ziyafet masasının tam ortasına oturmuştur ve etrafında ona çeşitli yiyecekler taşıyan hizmetkârları vardır. Örneğin, kral XVI. Louis'in Gargantua olarak tasvir edildiği 1972 tarihli bir gravürde (Resim 2) bu kompozisyon düzeni kullanılmıştır; başat figür olan kral izleyicinin tam karşısına, gravürün tam ortasına konumlandırılmış, etrafındaki hizmetkârlar ise hiyerarşik konumlarına göre boyutlandırılmıştır. Daumier'in Gargantua'sında ise Louis-Philippe'nin bedeni XVI. Louis'in bedenine kıyasla çok daha obez, bozuk biçimli ve devasa bir bedendir. Sanatçının Louis-Philippe'yi klasik Gargantua tasvirlerindeki gibi bir ziyafet masasında yemek yerken değil de klozet tahtında resmetmeyi tercih etmesi, sahnenin komedisini ve groteskliğini arttırmıştır. Kralın saygınlığını ve otoritesini küçük düşürmeye yönelik bu tercihi, hükümetin baskıya yönelik hoşgörüsüzlüğünün nedenlerinden biri olmuştur.

Daumier'in yorumunda dikkat çekici bir başka unsur ise, diğer Gargantua tasvirlerinden farklı olarak, sindirim ve boşaltım süreçlerini bir arada, ebedi bir döngüyle resmetmeyi tercih etmiş olmasıdır. Klozet tahtına kurulmuş olan kralın halktan topladığı haraçları "sindirmesi" ile bakanlarına birtakım hak ve ayrıcalıklar tanıyan yasaları "dışkılması" eş zamanlı gerçekleşmektedir. Resmin sağ ön planına uzanan kocaman dili, sindirim sürecinde yiyecekleri boğaza doğru itmek için kullanılan hareketli bir organ değildir; daha ziyade ağız ile yeri birleştiren sabit devasa bir rampadır" (Johnson, 2018: 104). Bu rampayla mümkün kılınan ve hiç durmadan devam eden bu tüketim hâlinin sonu bucağı yoktur. Bu yorumuyla Daumier, kralı, bu sömürü düzeninin bir otomatı hâline getirmiştir.

Daumier'in Gargantua'da Louis-Philippe'yi ağızını kocaman açmış hâlde, hizmetkârları tarafından doyurulmayı bekleyen obur bir dev olarak tasvir etmesi, hükümetin bu taş baskıya yönelik sert tepkisinin nedenlerinden biri olmuştur. Krala adeta bebek muamelesi yapılmaktadır. Her ne kadar tahtında heybetli bir şekilde otursa da "doyumsuz iştahı ve aralıksız devam eden bağırsak hareketleri onu hiçbir yere hareket edemeyecek, pasif bir hâlde sokmaktadır" (Childs, 1992: 28). Daumier'in tasvirindeki obur Louis-Philippe siyaset ve iktidarın soylu alanlarına değil, yiyeceğin, yağın ve dışkının alçak alanlarına hükmeder. Sanatçı güç ve iktidarı sembolize eden tahtı klozete dönüştürerek onu rezil bir bedensel eylemin alanına yerleştirmiştir.

Daumier, diğer Gargantua tasvirlerinin aksine, obur dev çeşitli yiyecek ve içeceklerle beslenirken değil, halktan

topladığı paralarla dolu sepetleri (onları taşıyan bakanlarıyla birlikte) çiğnemedi yutarken resmetmiştir. Kral, yoksul halktan topladığı acımasız vergilerle beslenip gitgide şişmanlayıp zenginleşir. Daumier'in tasvirinde Louis-Philippe aslında bir "sosyal yamyamdır"; yoksullaştırdığı alt sınıfın emeğini acımasız bir biçimde sömürme pahasına kendisinin, yandaşlarının ve zengin sınıfın çıkarlarını gözetmektedir. Taş baskıdaki "yeme, sindirme ve dışkılama metaforları, kralın ve tüm hükümetin yolsuzluklarını, çürümelerini ve yozlaşmalarını göstermeyi amaçlamaktadır" (Johnson, 2018: 104).

Bu yozlaşma resmin ön planındaki yeme ve sindirme süreciyle başlar, arka planda ise boşaltım süreciyle devam eder. Obur devin klozetinden aşağı düşen kâğıtlarda (Resim 3), Daumier Louis-Philippe hükümetinin 1831 yılındaki muhtelif politikalarını hedef almıştır. Kâğıtlardan birinde "soyluların adaylığı" (*nomination de pairs*) yazmaktadır. "Daumier burada Louis-Philippe'nin Soylular Meclisi'ndeki (*Chambre des Pairs*) destekçilerini artırma gayesiyle yakın zamanda 36 yeni soylu üye atamasına gönderme yapmaktadır" (Childs, 1992: 31). Bir başka kâğıtta ise kralın yine yakın zamanda meclise sunduğu, Şeref Nişanı sahiplerinin imtiyazlarının arttırılmasını talep ettiği bir önergeye atıf olarak "Askeri rütbe" (*brevet de la légion*) yazmaktadır. Daumier, sindirimin kapalı ve görünmeyen sürecinde olup bitenleri, kralın bedeninin altına "gizlemiştir". Zenginlerin metaforik olarak yoksulları "yediği" bir siyaset dünyasını aktarmak isteyen Daumier, yoksul yığınların fedakarlığı ile kralın ve siyasetçilerin açgözlülüğü arasında karşıtlık yaratmıştır.

Resim 3. Gargantua'dan detay.

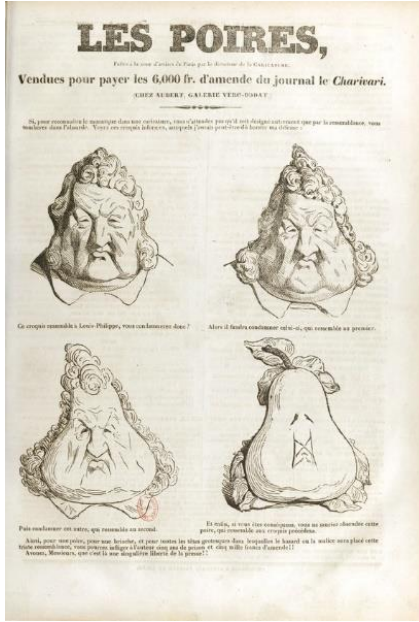
Resim 4 ve 5. Gargantua'dan detaylar.

Daumier'in obur dev portresinde 1831 yılının iç politikasına dair başka göndermeler de vardır. 1830 Temmuz Devrimi'ni takip eden aylarda ciddi bir gerileme yaşamış olan ulusal ekonomi geniş çaplı iflaslara ve işsizliğe yol açmışken, Ulusal Meclis'e devlet hazinesinden krala ödenen yıllık kraliyet bütçesinin 12 milyon frank olması teklifi sunulmuştur (Baughman, 1965: 71). Başlangıçta 18 milyon frank olması teklif edilmiş, ancak meclis bu rakamı 12 milyon franka indirmiştir. "Kraliyet bütçesinin şartları ve miktarına ilişkin tartışmalar Temsilci Meclisi'nde tüm

kış boyunca yinelenmiş ve Aralık ayı başlarında, tam olarak Daumier'in Gargantua baskısını tasarladığı dönemde, en şiddetli halini almıştır" (Childs, 1992: 31). Sanatçı bu abartılı kraliyet bütçesine gönderme yaparak, rampanın önünde halkın vergilerini toplayan bakanın sepetini "12" sayısı ile numaralandırmıştır (Resim 4). Rampadan çıkmakta olan bakanın sepetinde ise "12" ve "18" sayılarının yazılı olduğu dikkat çeker (Resim 5).

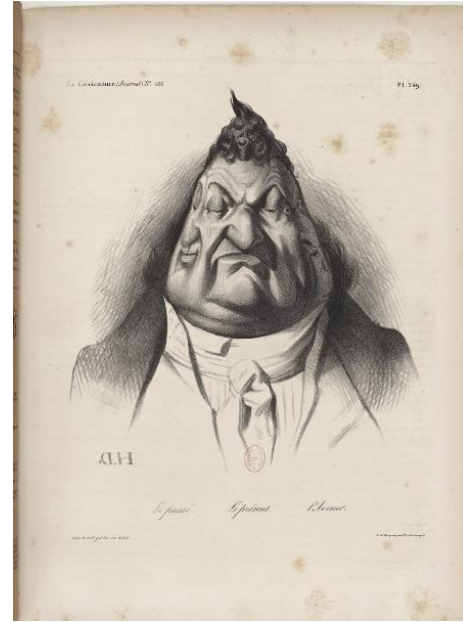
Daumier'in alışılmış Gargantua tasvirlerinden farklı olarak, yemeklerle donatılmış bir ziyafet masası imgesi kullanmak yerine para imgesini kullanmış olması ilgi çekicidir. Rabelais'in Gargantua ve Pantagruel eserini detaylı bir biçimde incelemiş olan Mikhail Bakhtin, yiyecek imgesinin işgücüyle/emekle ilişkili olduğunu söyler. "Yiyecek, çalışmanın ve mücadelenin bir sonucudur; emeğin şan ve şerefini taçlandırır. Emeğin zaferini kutlar. İnsan emeğinin fiziksel dünyayla çarpışması ve ona karşı mücadelesi, yiyecekle neticelenir" (Bakhtin, 1984: 281). İnsanın dünyaya karşı mücadelesini ve ona karşı zaferini sembolize eden yiyecek, Gargantua'nın dünyasında sadece kendisi içindir. Tek beslenen kendisidir ve bedeni sınırlarının ötesinde yiyerek şişer. Daumier ise daha doğrudan bir metafor kullanarak emeğin sembolünü parayla ilişkilendirmiştir. Louis-Philippe'nin halkının emeğini sömürmesini dolaylı bir şekilde değil, göze sokarak anlatmayı tercih etmiştir.

Daumier'in kralı eleştirirken yalnızca oburluk, dışkılama gibi aşağılayıcı imalarda bulunması değil, kralı armut şeklinde tasvir etmesi de Gargantua baskısının hükümet tarafından kesin suretle hoş görülmemesinin nedenlerinden biri olmuştur. Armut imgesi, Charles Philipon'un kralı karikatürize ederken yarattığı bir imgedir (Resim 6). Kralın fizyonomisiyle alay eden bu imge, başlangıçta Louis-Philippe'yi hedef almak için kullanılsa da çok geçmeden kralın tüm siyasi rejimini hicveden bir simgeye dönüşmüştür (Childs, 1992: 33). Kralı defalarca armut formunda resmeden karikatürlerle La Caricature dergisi kral ve hükümetini hedef almıştır. Fransız tarihçi Paul Thureau-Dangin, bu karikatürlerin rejim için sözcüklerden çok ama çok daha tehlikeli olduğunu belirtmiştir. Çünkü ona göre bu karikatürler, tarihin görmezden gelemeyeceği bir korkusuzluğa, etkiye ve yıkım gücüne sahiptir (Goldstein, 2012: 23). Gerçekten de armut imgesi o kadar hızlı yayılmıştır ki 1830'larda Paris'in her yerinde duvarlara armut çizilmiştir. "Paris'in her yeri yüzlerce karikatürle donatılmış ve her bir karikatürde insanlar sadece ve sadece armut imgesini görmüştür" (Goldstein, 2012: 23).

Resim 6. Charles Philipon, Armutlar, Le Caricature dergisi, 17 Ocak 1834, taş baskı, 34 x 25 cm.

<https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k30580466/f3.item>
(Erişim tarihi: 28 Mart 2020).

Resim 7. Honoré Daumier, Geçmiş, Bugün, Gelecek, La Caricature dergisi, 9 Ocak 1834, taş baskı, 34 x 25 cm.

<https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k1049006j/f5.item>
(Erişim tarihi: 28 Mart 2020)

Gargantua'daki kral tasvirinin de açık bir şekilde armut formunda olduğu görülmektedir. Daumier, abartılı gür favorileri, armudun bombeli şeklini anımsatan şişkin karnı, kafasının yukarı doğru daralan, yanaklara doğru

genişleyen formu ve kendine has saç stiliyle kralı bariz bir biçimde armuda dönüştürmüştür. Kralın yukarı doğru sivrileşen saçları armudun sapına benzemektedir. Daumier, kral Louis-Philippe'yi karikatürize ederken bu imgeyi sıklıkla kullanmıştır (Resim 7'de La Caricature dergisinde 1834 yılında yayımlanmış bir örnek görülebilir).

Karikatürlerin her yere ve herkese ulaşabilmesi, Louis-Philippe'yi ve yönetimindeki tüm hükümetleri her zaman korkutan ve rahatsız eden bir durum olmuştur. Gargantua taş baskısını ve sanatçısını ağır şekilde cezalandırmalarının altında da bu korku vardır. Taş baskı tekniğinin gelişimiyle birlikte etki gücünü giderek arttıran karikatürler, kamu düzenine ve toplumsal istikrara tehdit olarak görülmüş, hatta sözcüklerden çok daha tehlikeli oldukları düşünülmüştür. Yalnızca karikatürler değil, gravür veya taş baskıyla basılmış her görsel tehlikeli bulunmuştur. Sebebi ise şüphesiz daha büyük bir etki gücüne sahip olmaları ve alt sınıflara (her şeyden de önemlisi, okuma-yazma bilmeyenlere) ulaşabilmeleridir. Gravürlerin veya taş baskıların, insanların hayal gücünü, tıpkı ışık hızında okunmuş bir kitap gibi, anında harekete geçirebildiği ve kamusal ahlaka zarar verdiği takdirde hasarın onarılamaz boyutta olacağı vurgulanmıştır (Goldstein, 2012: 17). Çoğaltma teknikleriyle basılmış imgeler insanların ayaklanmasına veya en saygın değerleri/kurumları aşağılamasına yol açacakları için tehlikelidirler.

Karikatürü sözcüklerden daha tehlikeli kılan niteliği, sözcüklerin aksine, okuma-yazma bilmeyen kitleler tarafından da aynı şekilde anlaşılabilmesidir. Goldstein'a göre, Fransa'da 19. yüzyılın ilk yarısında okuma-yazma bilmeyenlerin sayısı aşırı boyutlarda değildi, fakat hükümetin devrimci kışkırtmalara yatkın bir kitle olarak gördüğü ve korktuğu yoksul kitleler, okuma-yazma bilmeyen kesimi oluşturunuyordu. "Bu nedenle 1830'larda orduya alınanların %50'sinin okuma-yazması yoktu ve 1900'lere gelindiğinde okuma-yazma bilmeyenler halkın %10'undan daha azını oluştursa da sadece %2'lik kesim ortaokul mezunuydu" (Goldstein, 2012: 25). Bu nedenle 19. yüzyıl boyunca yarı okur-yazar bir halktan oluşan Fransa için görsel imgeler, yazıdan çok daha kolay anlaşılabilir ve ulaşılabilir bir medyum olmuştur.

Bütün bunlar göz önüne alındığında, hükümetin Daumier'in Gargantua'sından ve onun etki gücünden niçin korktuğu netlik kazanmaktadır. Kralın bedeninin nasıl kendi siyasi yozlaşmasının bir aracı haline geldiğini gösteren Gargantua karikatürü, "doğal olarak" hükümeti rahatsız etmiştir. Daumier kralı gülünç bir hâle sokmuş, dışkı göndermesiyle kralın yüceliğini ve soyluluğunu değersizleştirmiştir. Ayrıca yalnızca kralın şahsını değil, kralın şahsi çıkarları için onun isteklerini yerine getiren minik kuklalara benzeyen siyasileriyle tüm hükümeti alay konusu etmiştir. Daumier'in Gargantua'sı tüm göndermeleri ve imalarıyla tutucu bir hükümetin hoşgörü sınırlarını test etmiş ve bu sınırların ne kadar dar olduğunu kanıtlamıştır. "Gargantua'nın yasaklanması ve Daumier'e verilen cezanın sertliği, sanatçının hiciv amacının hedefini tam on ikiden vurduğunun göstergesidir" (Childs, 1992: 37). "Kendi çağının insanı olmak gerektiğine" inanan sanatçı, kariyerinin ilerleyen dönemlerinde de mizahi ve iğneleyici üslubunu sürdürerek, çağının siyasi ve toplumsal gerçekliklerini yansıtmaya ve eleştirmeye çalışmıştır.

Sonuç

1830 Temmuz Devrimi'yle tahta çıkan Louis-Philippe'nin yeni monarşisinin getirdiği anayasa, basın özgürlüğünü 'sözüm ona' düzenleme sözü vermişse de bu sözünü ancak birkaç aylığına tutabilmiştir. Fakat bu birkaç aylık özgürlük süreci Fransa'da muhalif basının gelişmesi ve etkisini arttırmasına yetmiştir. Honoré Daumier'in kral Louis-Philippe'yi Gargantua olarak karikatürize ettiği baskısı da muhalif bir yayın olan, ünlü La Caricature dergisinde basılmak üzere tasarlanmış, ancak dergide yayımlanmamıştır. Buna rağmen, vitrininde sergilenip satıldığı karikatür dükkânında polis tarafından el konulmuş, tüm nüshalarının yok edilmesi ve litografi taşının kırılması emredilmiştir. Ancak verilen ceza bununla sınırlı kalmamış, "kışkırtıcı, isyana teşvik eden kalemi" nedeniyle Daumier'e, baskıyı basan matbaacıya ve sergileyip satan dükkân sahibine 6 ay hapis ve 500 frank para cezası istemiyle dava açılmıştır. Aylar süren yargılama sonucunda matbaacı ve dükkân sahibinin hapis cezaları ertelenmesine rağmen, Daumier'in 6 ay hapis yatmasına karar verilmiştir. Bu mahkeme kararı, hükümetin bu karikatüre olan kininin ve cezalandırılmasındaki ısrarının bir yansıması olmuştur. Gargantua baskısı, basın özgürlüğü vaadiyle gelen bir iktidarın eleştirisi okları kendine çevrildiğinde ne kadar baskıcı bir rejime dönüşebildiğini göstermesi açısından önemlidir.

Daumier'in kralı ve hükümeti alaycı, aşağılayıcı bir tutumla hedef aldığı Gargantua tasvirinin, iktidarı kızdıracak pek çok göndermeye ve imaya sahip olduğu görülmüştür. Sanatçı, yüce ve saygın sembolleri, belden aşağı bir mizahla aşağı etmiş, bayağılaştırmış, değersizleştirmiştir. Sahip olduğu doğrudan ya da dolaylı anlamları ve göndermeleriyle bu karikatürün, insanların zihninde kral ve hükümetinin saygınlıklarını ve otoritelerini kaybetmesine yol açmasından endişe duyulduğu açıktır. Daumier'e verilen cezanın arkasında da bu endişenin yattığı görülmüştür.

Sanatçının, sindirim ve boşaltım sistemlerini sonsuz bir döngüyle resmederek, halka dayatılan sömürü sistemini makine gibi işleyen ağgözlü bir mekanizma olarak yansıtmayı tercih ettiği görülmüştür. Sanatçının bu mekanizma tasvirinin özneleri, kuşkusuz o dönemin kral ve hükümetidir. Fakat Gargantua'da kurulan düzen aslında tarihte pek çok yönetim sisteminin de bir özeti sayılabilir.

Kaynaklar

- Tocqueville, A. (2018). *The Recollections of Alexis de Tocqueville*. Frankfurt: Outlook.
- Bakhtin, M. (1984). *Rabelais and His World*. (H. Iswolsky, Çev.) Bloomington, Indiana: Indiana University Press.
- Baughman, J. (1965). Financial Resources of Louis-Philippe. *French Historical Studies*, 4, 63-83.
- Childs, E. (1992). Big Trouble: Daumier, Gargantua and the Censorship of Political Caricature. *Art Journal*, 51(1), 26-37.
- Elliot, S. (2007). *Sonny Sez!: Legends, Yarns and Downright Truths*. Detroit, Michigan: Wayne University Press.
- Goldstein, R. J. (2012). Censorship of Caricature and the Theater in Nineteenth-Century France. *Yale French Studies*, 122, 14-36.
- Ives, C., Stuffmann, M., & Sonnabend, M. (1992). *Daumier Drawings*. New York: Metropolitan Museum of Art.
- Johnson, D. (2018). Food for Thought: Consuming and Digesting as Political Metaphor in French Satirical Prints. M. Mathias, & A. M. Moore içinde, *Gut Feeling and Digestive Health in Nineteenth-Century Literature, History and Culture* (s. 85-108). Cham, İsviçre: Springer.
- Lush, J. (2001). *Materiality and the Dialectic in the Lithographs of Honoré Daumier*. Colorado: Colorado State University.
- Marx, K. (2016). *Fransa'da İç Savaş*. (E. Özalp, Çev.) İstanbul: Yordam Kitap.
- Roberts, J. M. (1996). *Avrupa Tarihi*. (F. Aytuna, Çev.) İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Timur, T. (2017). *Devrimler Çağı: 1848, 1871, 1917*. İstanbul: Yordam Kitap.
- Uslu, A. (2014). Avrupa'da Erken Dönem Sosyalist Teori ve İşçi Hareketleri (1830-1840). *Akademik İncelemeler Dergisi*, 9(1), 1-24.
- Vincent, H. P. (1968). *Daumier and His World*. Evanston: Northwestern University Press.
- Yeliseyeva, N. V. (2014). *Yakın Çağlar Tarihi* (3. baskı). (Ö. İnce, Çev.) İstanbul: Yordam Kitap.

Görsel Kaynaklar

Resim 1: Honoré Daumier, Gargantua, taş baskı, 24 x 30 cm, 1831. Brandeis Üniversitesi Kütüphaneleri, Özel Koleksiyonlar Bölümü, Trustman Koleksiyonu.

Erişim adresi: <http://bir.brandeis.edu/bitstream/handle/10192/3930/LD34.jpg?sequence=1&isAllowed=y> (Erişim tarihi: 28 Temmuz 2020).

Resim 2: Sanatçısı bilinmiyor, Modern Gargantua ve Ailesi Bir Zamanlar Nasıl Yemek Yedi?, elle renklendirilmiş gravür, 43 x 56 cm, 1972. British Museum, İngiltere. Erişim adresi: https://www.britishmuseum.org/collection/object/P_1925-0701-32 (Erişim tarihi: 28 Temmuz 2020).

Resim 3: Gargantua'dan detay.

Erişim adresi: <http://bir.brandeis.edu/bitstream/handle/10192/3930/LD34.jpg?sequence=1&isAllowed=y> (Erişim tarihi: 28 Temmuz 2020).

Resim 4: Gargantua'dan detay.

Erişim adresi: <http://bir.brandeis.edu/bitstream/handle/10192/3930/LD34.jpg?sequence=1&isAllowed=y> (Erişim tarihi: 28 Temmuz 2020).

Resim 5: Gargantua'dan detay.

Erişim adresi: <http://bir.brandeis.edu/bitstream/handle/10192/3930/LD34.jpg?sequence=1&isAllowed=y> (Erişim tarihi: 28 Temmuz 2020).

Resim 6: Charles Philipon, Armutlar, *Le Caricature* dergisi, 24 Kasım 1831, taş baskı, 34 x 25 cm. Erişim adresi: <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k3058046f/f3.item> (Erişim tarihi: 28 Temmuz 2020).

Resim 7: Honoré Daumier, Geçmiş, Bugün, Gelecek, *La Caricature* dergisi, 9 Ocak 1834, taş baskı, 34 x 25 cm. Erişim adresi: <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k1049006j/f5.item> (Erişim tarihi: 28 Temmuz 2020).

THE DISCOMFORT OF THE JULY MONARCHY WITH DAUMIER'S GARGANTUA

Burçak BALAMBER

ABSTRACT

Gargantua, a lithograph created by Honoré Daumier in 1831, portrayed the French king Louis-Philippe as a gluttonous giant who devours the labor of his people while sitting in a toilet-like throne, and attacked the king's person and his government with a satirical manner. Apart from its portrayal of the king as a social cannibal, Gargantua also had a scatological humor by representing the king in defecating. For this reason, this lithograph was by no means tolerated by the July Monarchy that struggled to control over the press by censorship throughout its reign. In this research paper that aims to study the meanings and reasons behind Daumier's portrayal of king Louis-Philippe as a ravenous giant in Gargantua, it will be discussed why this caricature, which the government both censored and sentenced Daumier to imprisonment and fine penalty, discomforted the king and his government so much. In this context, it will be briefly reviewed the political, economic and social conditions in France before and after the 1830 July Revolution in order to get a better understanding on the political atmosphere during the time when Daumier started to draw satirical caricatures for the journal, *La Caricature*. Later, it will be discussed Gargantua's literary references, its implications to king Louis-Philippe and his government, the domestic politics in 1831, and the impact of lithography on increasing power of the press in France.

Keywords: Honoré Daumier, Gargantua, lithography, political caricature, printmaking